

Inhoudsopgave

Inleiding	8	Rivieren	33
		(Stuw)meren en vijvers	33
		Bossen	34
ACHTERGRONDEN	11	Grotten	35
Geschiedenis van de Tsjechische Landen	11	Inrichting: landbouwgrond	36
Oorsprong van Bohemen	11	Inrichting: veen	36
Oorsprong van Moravië	11	Inrichting: nationale parken	36
Přemysliden-dynastie (hertogen)	11	Flora en Fauna	36
Huis Luxemburg	14	Bescherming	36
Jan Hus: de Boheemse kerkreformatie	14	Flora	37
Huis Jagiełło	15	Fauna	37
Huis Habsburg	16	Klimaat	38
Tsjechische bewustwording	17	Temperatuur	38
Eerste Wereldoorlog	17	Neerslag	38
Interim: Tsjecho-Slowaakse Nationale Raad	17	Zonne-uren	38
Eerste Tsjecho-Slowaakse Republiek	18	Religie	39
Tweede Tsjecho-Slowaakse Republiek	18	Rooms-katholicisme	39
Tweede Wereldoorlog	20	Protestantisme	39
Transitie	20	Jodendom	42
Derde Tsjecho-Slowaakse Republiek:		Politiek	42
satellietstaat van de Sovjet-Unie	21	Verkiezingen	42
Politieke omwenteling 1985-1991	25	Bevolking	43
Tsjechische en Slowaakse Federale Republiek	27	Tsjechen	43
Tsjecho-Slowakije: Fluwelen Scheuring	28	Minderheden	43
Tsjechische Republiek	28	Taal	44
Oekraïne-crisis	29	Meerderheidstaal Tsjechisch	44
Geomorfologie	30	Staatsinrichting	45
Platentektoniek	30	Economie	45
Geologie	30	Bruto Binnenlands Product	45
Krušné hory (Ertsgebergte)	31	Import-Export	46
Šumava (Boheemse Woud)	31	Industrie	46
České Středohoří (Boheems Centrumgebergte)	31	Delfstoffen	46
Krkonoše-Jeseniky	31	Bosbouw	47
Boheems-Moravische heuvels en hoogvlaktes	32	Fossiele brandstoffen	47
Karpaten	32	Kunst	47
Geografie	33	Glasblazen en glasbewerking	48
Bergen, heuvels en laagland	33	Toneel	49
		Schilderkunst	49
		Literatuur	49
		Muziek	49
		Architectuur	49

Inhoudsopgave

Historische bouwstijlen	50	Habsburgers	91
Houten bouwkunst	52	Praag tijdens de Tweede Wereldoorlog	91
Moderne bouwkunst	52	Praag tijdens de Koude Oorlog	91
Folklore	53	Huidig Praag	91
Feesten en vieringen	53	Bezienswaardigheden van de historische steden	93
Legendes	54	Pražský hrad (de Praagse Burcht, Hradčany)	93
Volksmuziek	54	Elders in Hradčany	98
Dans	54	Malá Strana (Kleine Zijde) inclusief Karlův most (de Karelsbrug)	99
Klederdracht	54	Staré Město (Oude Stad)	102
Gastronomie	57	Josefov	104
Maaltijden	57	Vyšehrad	109
Specialiteiten voor feestdagen	57	Nové Město (Nieuwe Stad, west)	110
Nationale specialiteiten	57	Nové Město (Nieuwe Stad, zuid)	113
Regionale gerechten	57	Praktische Informatie: Praag	114
Drinken	58		
Gezondheid	61		
PRAKTISCHE INFORMATIE	63	Centraal-Bohemen	115
Reizen naar Tsjechië	63	Zuidelijk deel van Centraal-Bohemen	115
Auto	63	Lidice	115
Trein	63	Kladno	116
Vliegtuig	63	CHKO Křivoklátsko (Beschermd Landschapgebied van Křivoklát)	116
Bus	63	Berounka-vallei	117
Fiets	64	Lány	117
Reizen in Tsjechië	64	Lužná (bij Rakovník)	118
Auto	64	Dobříš	118
Trein	66	Beroun	118
Bus	67	CHKO Český Kras (Beschermd Landschapgebied Boheemse Karst)	118
Ferry	68	Karlštejn	120
Fiets	68	Koněprusy jeskyně (Koneprusy-grot)	120
Van A tot Z	69	Řevnice	121
		Benešov (u Prahy) en kasteel Konopiště	121
BEZIENSWAARDIGHEDEN	85	Kostelec nad Černými lesy	122
Praag	87	Český Brod	122
Geschiedenis van Praag	88	Milovice	123
Praag in de middeleeuwen	88	Nymburk	123
Praagse steden onder de Habsburgers	90		
Verenigd Praag onder de Habsburgers	90		
Tsjechisch verlangen onder de			

Inhoudsopgave

Poděbrady	125	Nationaal Park)	149
Kolín	125	Oosten van Zuid-Bohemen	151
Kutná Hora	126	Třeboň	151
Noordelijke deel van Centraal- Bohemen	128	West-Bohemen	153
Budeč (bij Kladno)	128	Van zuid naar noord	153
Hora Říp (Berg Říp)	128	Sušice	153
CHKO Kokořínsko (Beschermd Land- schapsgebied van Kokořín)	129	Klatovy	155
Mělník	129	Domažlice	155
Mladá Boleslav	131	Plzeň	156
CHKO Český ráj (Beschermd Land- schapsgebied Boheems Paradijs)	131	Rokycany	158
Malá Skála	132	Mariánské Lázně	159
Frýdštejn	132	Cheb	160
Železný Brod	132	Františkovy Lázně	162
Bozkovské dolomitové jeskyně (dolomietgrot van Bozkov)	132	Aš	162
Turnov	133	Karlovy Vary	163
Práchevské skály (Rotsen van Prachov)	133	Loket	164
Jičín	133	Ostrov nad Ohří	166
Zuid-Bohemen	135	Noord-Bohemen	167
Regio Tábor	135	Krušné hory (Ertsgebergte)	167
Tábor	135	Jáchymov en omgeving	170
Bechyně	139	Kadaň	171
Písek	140	Klášterec	172
Albrechtice nad Vltavou	141	Chomutov	173
Regio České Budějovice	141	Teplice	174
České Budějovice	141	Ústí (nad Labem)	175
Rudolfov	143	Labské pískovce (Elbeandgesteente)	175
Český Krumlov	143	NP České Švýcarsko (Nationaal Park Boheems Zwitserland)	175
Rožmberk nad Vltavou	146	Děčín	177
Vyšší Brod	146	Noord-Bohemen: landinwaarts	178
Zuidwesten van Zuid-Bohemen	147	CHKO České středohoří (Beschermd Landschapsgebied Boheems Centrum- gebergte)	178
Vodní nádrž Lipno (Lipno-stuwmeer I)	148	Litoměřice	178
Vodní nádrž Lipno (Lipno-stuwmeer II)	149	Terezín en Concentratiekamp Theresienstadt	179
CHKO Šumava (Beschermd Landschapsgebied Šumava)	149	Sudetská Pohoří (Sudeten)	184
Narodní Park Šumava (Šumava)		Jizerské hory (Ijzergebergte)	184
		Liberec	185

Inhoudsopgave

Jablonec nad Nisou	185	Pavlov	212
Krkonoše (Reuzengebergte)	185	Valtice	212
Harrachov	187	Lednice	214
Benecko	188	Břeclav	215
Vrchlabí	188	Ten noorden van Brno	215
Špindlerův Mlýn	188	Slavkov u Brna (Austerlitz)	215
Pec pod Sněžkou	190	CHKO Moravský kras (Beschermd Landschapsgebied Moravische Karst)	215
CHKO Broumovsko (Beschermd Landschapsgebied van Broumov)	190		
Adršpašsko-teplické skály (Rots-stad van Adršpach-Teplice)	190	Noord-Moravië	217
Hradec Králové	191	Regio Zlín	217
Kuks	192	Zlín	217
Častolovice	192	Kroměříž	218
		Uherské Hradiště	218
		Strážnice	219
Oost-Bohemen	193	Olomouc	219
Westelijk kraj Pardubice	193	Regio Olomouc	222
Pardubice	193	Loštice	222
Chrudim	195	Přerov	222
Oostelijk kraj Pardubice	196	Zbrašovské aragonitové jeskyně (Aragonietgrot van Zbrašov)	223
Moravská Třebová	196	Prostějov	223
Litomyšl	196	Valašsko (Moravisch Walachije)	223
Česká Třebová	197	Rožnov pod Radhoštěm	224
Polička	198	Štramberk	224
Westelijk Vysočina	198	Kopřivnice	224
Havlíčkův Brod	198	Ostrava	225
Oostelijk Vysočina	199	Praktische Informatie: Ostrava	228
Jihlava	199	Oostelijke Sudeten	228
Telč	200	Králický Sněžník	228
Dačice	201	Hrubý Jeseník	229
Třebíč	201		
		Tsjechisch Silezië	231
Zuid-Moravië	203	Rešov (Horní Město, waterval)	231
Brno	203	Bruntál	231
Ten zuiden van Brno	208	Třemešná ve Slezsku	232
Vranov nad Dyjí	208	Krnov	232
Čížov (bij Horní Břečkov)	208	Hlučínsko (Land van Hlučín)	233
Narodní Park Podyjí (Podyjí Nationaal Park)	209	Hlučín	234
Znojmo	210	Darkovičky-Darkovice	234
Mikulov	211	Hrabyně	234

Inhoudsopgave

Opava	234	OPGENOMEN KAARTEN	
Frýdek-Místek	238	Tsjechië, ligging	10
Český Těšín	238	Tsjechië, overzichtskaart	12-13
Jabunkov	240	Praag	94-95
		Zuid-Bohemen	136-137
		West-Bohemen	154
Bronnen	242	Noord-Bohemen	168-169
Over de auteur	243	Terezín/Theresienstadt	180-181
Register	244	Oost-Bohemen	194
		Moravië en Tsjechisch Silezië	204

Het standbeeld van Libuše en Přemysl Oráč in Praag

GEOMORFOLOGIE

PLATENTEKTONIEK

Net zoals Nederland en België ligt Tsjechië op de Euraziatische Plaat. Met een oppervlakte van 67.800.000 km² is dit de derde tektonische plaat ter wereld. Deze wringt en botst jaarlijks zeven tot veertien millimeter zuidwaarts.

De Karpaten (Oost-Tsjechië) zijn gevormd door druk van de Afrikaanse Plaat op de Euraziatische Plaat. Dit gebergte ontstond door de Alpiene orogenese in het neogeen-paleogeen.

GEOLOGIE

Het grootste deel van Bohemen wordt gevormd door het Boheems Massief, wat de Moldanubische Tektonische Zone dagzoomt. Deze is vernoemd naar de Vltava (Moldau) en Donau – en ontstond in het devoon en carboon (Hercynische plooiing). Krušné hory (het Ertzgebergte), Šumava (en bijbehorende gebergtes) en de Sudeten vormen de randen van dit Massief, wat goed zichtbaar is. De gebergtegroepen gaan dan ook in elkaar over. Doorgaans worden aardbevingen niet of amper gevoeld; de sterkste

Rivier in het Šumavagebergte

aardbeving in dit gebied had een kracht van 4.8 op de Richterschaal (december 1985). In de bergen kunt u op zoek gaan naar kwartssoorten, zinkerts, pyriet, calciet en wat kopererts. U moet dan wel geluk hebben. Aragoniet ligt in de dalen voor het oprapen.

KRUŠNÉ HORY (ERTS GEBERGTE)

Dit gebergte is een blok dat waarschijnlijk werd gevormd ten tijde van de Hercynische plooiing. Deze vond plaats in het paleozoïcum (grootweg 300 miljoen jaar geleden) en werd veroorzaakt door het samendrijven en botsen van de continenten Gondwana en Euramerica. Hierdoor ontstond supercontinent Pangea. Door miljoenen jaren erosie ontstond een heuvellandschap met harde rotsen.

ŠUMAVA (BOHEEMSE WOOD)

Dit gebergte is het achterste deel van een bergketen die in het paleozoïcum werd gevormd. Diens moedergesteente ontstond in het laat-proterozoïcum (ongeveer 1000 miljoen jaar geleden) tot siluur (443 miljoen jaar geleden).

ČESKÉ STŘEDOHOŘÍ (BOHEEMSE CENTRUM GEBERGTE)

Hier komen drie voornaamste breuken in de aardkorst samen: die van Krušné Hory, České Středohoří en Lužice (Lausitz). In dit gebied staan meerdere vulkanen; zie: Geografie.

KRKONOŠE-JESENÍKY

Dit is de Tsjechische term voor de gehele

Rots in Krušné Hory

lometer. Die is in ongeveer veertig dagen te voltooien, maar u kunt ook delen afwisselen. Internet: www.stezkaceskem.cz

Gevaren

Als u de route kwijtraakt, gaat u op zoek naar het vorige routesymbool. U neemt

de omgeving op en markeert de routes die u maakt om het vorige routesymbool te vinden. Lukt dat niet, of heeft u geen bereik? Ga naar het hoogste punt in de omgeving, daar kan uw mobiele telefoon een signaal ontvangen. Ga nooit wandelen als onweer dreigt of is voorspeld.

zwembaden ideaal, net zoals zwemparadijzen die in toeristische centra en steden zijn gevestigd.

Fietsen

Zie: Reizen in Tsjechië (pag. 68).

Mountainbiken

Mountainbikeroutes zijn uitgestippeld in de heuvels en bergen. Deze leiden over onverharde en ruwe zigzagpaden en vlonders. Diverse niveaus; plaatselijke toerismebureaus

kunnen u informeren over mountainbikeverhuur, routes en georganiseerde trips. In nationale parken kan mountainbiken verboden zijn; check het desbetreffende reglement.

Paardrijden

Oost-Bohemen is synoniem van paardrijden. Overal in Tsjechië worden dagtochten en ruitervakanties georganiseerd.

Zie: Pardubice, Český Krumlov

Mountainbiken in de bossen

Golfen

Česká Golfová Federace (ČGF, www.cgf.cz). Het is vreemd dat Tsjechië in Nederland en België nog niet wordt geassocieerd met golfsport. De 107 banen liggen verspreid over het land – vele maken deel uit van golf resorts (vooral in de omgeving van Praag). Daarnaast worden in het land internationale wedstrijden georganiseerd. De banen en faciliteiten van clubs die ČGF-lid zijn, zijn tegen betaling te gebruiken. U hoeft dus geen lid te zijn; neem wel uw Nederlandse of Belgische lidmaatschapskaart mee. Op populaire banen kan een tee-time-reservering van u worden verlangd. Lees de voorwaarden op de desbetreffende website. Daarop wordt u ook geïnformeerd over materiaalhuur. Seizoen: weersafhankelijk, april tot midden oktober of november.

Wijnproeven

Na de drukke periode die op de oogst volgt, bieden de wijnboeren proeverijen. Deze worden vooral in zuiden en midden van Moravië georganiseerd. In dit gebied zijn ook de plaatselijke oogstfestivals daarvoor ideaal. Zie: Moravië

Raften en kanoën

De Tsjechische rivieren en meren zijn een uitdaging voor watersporters. De Berounka-vallei, Český Krumlov, Karlovy Vary, Loket, Malá Skála, Vyšší Brod en Šternberk staan bekend om hun kano- en raftmogelijkheden. Seizoen: juni tot september

Paragliden

In gunstige weersomstandigheden kunt u paragliden in de bergen: Černá hora (Krkonoše), Kozákov (bij beschermd natuurgebied Český ráj), Ještěd (bij Liberec) en Špindlerův Mlýn (Krkonoše, zomer).

Raften op de Vltava bij Český Krumlov

MORAVIË EN TSJECHISCH SILEZIË

deze stad de hoofdstad van Moravië, wat leidde tot grote bloei. Tussen 1944 en 1945 werden de industrieën (zoals de wapenfabriek en het vliegtuigmotorenbedrijf) hier door de Amerikanen onder vuur genomen. Dit gebeurde vanuit de lucht en was Plan B omdat slecht weer het bombardement van Opava onmogelijk maakte. Hierdoor kwamen meer dan duizend mensen om het leven. In april 1945 volgde het Sovjetbombardement, wat ook leidde tot veel burgerslachtoffers door het uitblijven van het luchtalarm.

BEZIENSWAARDIGHEDEN VAN BRNO-STŘED (HET CENTRUM)

Dit is het hart van de stad, waarin de voornaamste bezienswaardigheden zich op korte loopafstand van elkaar bevinden. Denisova sady (het Denis-park) is hier het ideale oriëntatiepunt – waar u de stad beneden u

ziet. Achter dit park is de kathedraal prominent in beeld, die is neogotisch en komt voort uit de romaanse kapel die hier in de elfde eeuw stond. Verderop ziet u Zelný trh, de Koolmarkt. Hiervan is de groente-, fruit- en bloemenmarkt bekend; deze wordt dagelijks georganiseerd (met uitzondering van zondag, kom rond 10.00 uur). Aan het plein is het theater niet te missen; hier trad Wolfgang Mozart op als elfjarig kind. Het pand op nummer 21 is één van de toegangen van Brněnské podzemí, de markondergrondse. Deze wordt door meerdere bedrijven geëxploiteerd: www.podzemibrno.cz. De Masarykova-straat leidt naar Náměstí Svobody dat sinds de dertiende eeuw bestaat en wordt omringd door pompeuze Habsburgse panden (waar die ontbreken staan huizen die geheel niet in deze setting passen). Verderop in de Rašínova-straat is de kerk gewijd aan Jakub/Jacobus niet te

Het Zelný trh in Brno

Tijdens de Koude Oorlog wist geen burger van deze nucleaire bunker, in het hart van Brno. Deze was namelijk niet voor het voetvolk buiten, maar voor zo'n vijfhonderd communistische politici en ambtenaren. Zij genoten hier het privilege om na een nucleair bombardement nog drie dagen te kunnen blijven (dan was de radiatie verminderd). De bunker was operationeel van 1950/1960 tot 1989; hier werkten tien tot twintig mensen om alles in orde te houden. Gelukkig

is deze nog niet voor een nucleaire aanval gebruikt.

Tijdens de rondleiding ziet u de grote dieselmotor, communistische boeken en kranten, slaapkamers en de gemeenteraadszaal met de stadsplattegrond van 1957. Op deze kaart zijn de schuilkelders en mogelijke bombardementsdoelen getekend. De meubels in deze ruimte werden gebruikt voor anticommunistische protesten in Brno (1989). Adres: Husova, internet: <https://10-z.cz>

missen. Hiervan is het ondergrondse knelkuis te bezoeken, waarin u de botten en schedels ziet van ongeveer 50.000 mensen. Zij kwamen onder andere om het leven door de pest en cholera.

Park Špilberk behoort zonder twijfel tot de mooiste parken van het land. Dit heeft een oppervlakte van achttien hectare en omringt het kasteel. Het heuvelachtige terrein is grotendeels bedekt met bos dat in de herfst ronduit magisch is. U kunt hier picknicken en wandelend of skatend de paden volgen. U vergeet hier de tijd, waardoor het wellicht verstandig is om eerst het Špilberk-kasteel te bezoeken. Dit bepaalt de skyline van de stad en is goed aangegeven. Voor de bouw van het kasteel gaf koning Otakar II in 1270 opdracht. Dit diende lange tijd als gevangenis, vandaar de plaquettes op de muren. Binnen ziet u Muzeum Města Brna, het stadsmuseum (www.spilberk.cz). U kunt hier ook hoog in de toren van de koninklijke kapel van het zicht genieten.

BEZIENSWAARDIGHEDEN ELDERS

Brno heeft de bijdrage van Joden aan de ontwikkeling hoog in het vaandel. Ooit stonden hier vier synagogen; nu dient alleen de synagoge aan Skořepka (nummer 13) de Joodse gemeenschap. De villa van de Joodse handelaar en magnaat Fritz Tugendhat en zijn vrouw (aangegeven in de Černopolní-straat) behoort ook tot de voorname bezienswaardigheden van Brno. Deze werd ontworpen door architecten Ludwig Mies van der Rohe en Lilly Reich. Dit is modernisme pur sang: het gebouw is bijna honderd jaar oud – en oogt hedendaags. Het pand is geopend als museum (www.tugendhat.eu); sinds 2001 prijkt dit op de Werelderfgoedlijst van UNESCO.

Het stuwmeer van Brno wordt hier prýgl genoemd. Dit heeft beboste oevers, het water leent zich prima voor zwemmen, wandelen en fietsen. 's Zomers verbinden ferry's de stuwmeerhaven van Bystrc met kasteel Veverí (eventueel door naar Veverská Bítýška). Informatie is beschikbaar bij de toerismediens van Brno.

Het Špilberk-kasteel